

Rutger Verhoeff

Wat denkt u, dokter?

2015 UITGEVERIJ THOMAS RAP

Komt een kind bij de dokter

Ik kijk naar de man tegenover me. Hij zit achterovergeleund in zijn bureaustoel en legt iets uit aan mijn moeder die naast mij zit. Zij leunt voorover en luistert aandachtig. Ik kijk om me heen in de kamer. Links van mij kan ik door een groot raam nog net onze fietsen in het fietsenrek zien staan. Rechts zie ik iets wat meer mijn interesse wekt: een grote, donkerbruine, houten boekenkast. In mijn belevenis staan er wel duizenden boeken in. Zo te zien zijn ze niet op grootte gerangschikt en zijn ze niet even oud, ik zie boeken met vergeelde en spierwitte bladzijden door elkaar staan. Naast de kast staat een skelet dat mij iets wijs probeert te maken, tenminste, zo lijkt het. De botjes van zijn rechterhand zijn zo aan elkaar gelijmd dat zijn wijsvinger overeind staat, terwijl de andere vingers hangen. Achter het skelet staat een heel groot boek. Op het omslag staat een mens. Het is vreemd, want hij kijkt vrolijk terwijl hij zijn huid kwijt is.

Als ik mijn hoofd nog iets verder naar rechts draai, kan ik nog net een gedeelte van een andere kamer zien. Ik probeer er nog meer van te zien, maar het terugvallen van mijn stoel op zijn twee voorste poten verhindert dat. Ik schrik ervan en richt mij weer tot de man die nog steeds met grote gebaren iets aan het uitleggen is. Hij ziet er imposant

uit. Zijn grote handen zwaaien over het bureau. Door zijn lichtgetinte huid lijkt het of hij net van vakantie is teruggekomen. Het past goed bij zijn volle bos zwart haar en bij zijn wenkbrauwen met hier en daar een verdwaalde grijze haar. Ondanks zijn streng ogende wenkbrauwen kijkt hij vriendelijk. Ik kijk geboeid en mijn moeder ook.

Eerder deze ochtend: ik heb geen zin om op te staan. Ik weet wat er gaat gebeuren en probeer het zo lang mogelijk uit te stellen. Het geroep van mijn moeder kan ik nog negeren, het felle licht van de lamp in het midden van mijn slaapkamer en het wegtrekken van mijn deken daarentegen niet. Ze had mijn kleding al klaargelegd, daar kan ik dus ook geen tijd mee rekken.

Al fietsend vertelt ze me nog eens dat het voor mijn eigen bestwil is. Ik weet dat wel, maar mijn gezicht staat op onweer. De laatste keer dat ik er was, was niet leuk. Waarom, weet ik niet meer, maar ik weet wel dat ik de hele tijd heb zitten huilen.

Na ongeveer vijf minuten komen we aan bij een soort bungalow, wit vanbuiten. Mijn moeder drukt op een bel waar een felle toon uit komt, gevolgd door een klikkend geluid. Ik zie aan mijn moeder dat het een zware deur is. Ze duwt hem met twee platte handen naar voren waarna ze mij gebiedt onder haar armen door naar de gang erachter te lopen. Aan het eind van de gang zie ik aan de linkerkant een vrouw met een rode bril zitten. De bril lijkt uit halve glazen te bestaan als ik ze vergelijk met die van mij, en ze heeft hem zo ver mogelijk op haar neus gezet. Ze is iets aan het lezen en kijkt op als ze mij haar ziet bespioneren. Ze vraagt aan mij waarmee ze me kan helpen en mijn

moeder antwoordt de vrolijk kijkende mevrouw.

Daarna word ik richting een ruimte geduwd waar nog drie andere mensen zitten. Ze groeten mij en mijn moeder en gaan verder met het lezen van hun tijdschrift. Wij gaan tegenover ze zitten. De muren bestaan uit bruine stenen die lijken te zijn afgebrokkeld. In het midden staat een geel tafeltje met daarop de overgebleven stapel tijdschriften. Net als aan het begin van een schooldag zitten we met zijn allen in een kring. Het verschil is alleen dat de andere mensen veel ouder zijn dan ik, en de kring halverwege is onderbroken door twee deuren – de deur waar ik net doorheen ben gekomen en een andere waarvan ik nog niet weet wat erachter zit.

De kuipstoel waar ik op zit, zit slecht. Hij is net als de tafel geel gekleurd en van plastic. Ik kan er mijn draai niet op vinden, maar dat heeft deels ook te maken met het feit dat ik weet wat me te wachten staat. Ik kijk eens goed rond. De andere mensen zitten stil en lezen aandachtig. Een vrouw van ongeveer dezelfde leeftijd als mijn moeder hoest steeds met tussenpozen van enkele seconden. Twee stoelen naast haar zit een oudere man en vóór hem een oudere vrouw. Zij heeft geluk, want ze hoeft niet op een stoeltje te zitten. Ze heeft haar eigen stoel meegebracht.

Kennelijk duurt het lang, in het tijdsinterval van de hoestbuien van de vrouw tegenover ons heeft mijn moeder al een paar keer op haar horloge gekeken. De oudere man en vrouw zijn al een tijdje weg. Ze zijn door de tweede deur verdwenen en komen er uiteindelijk ook weer door naar binnen. Ze lijken te worden gevolgd door een onbekende man. Hij roept mijn naam, waarop ook wij verdwijnen door de tweede deur en de man volgen.

‘En dan wil ik nu naar je buik gaan kijken.’

Verschrikt kijk ik naar de man tegenover mij. Ik heb geen idee wat hij allemaal heeft gezegd.

‘Hij zat weer te dagdromen,’ legt mijn moeder aan ons uit. ‘Je weet toch waarom we hier zitten?’ vraagt ze aan mij, waarna ze me geen kans geeft om te antwoorden. ‘Je hebt al zo lang buikpijn en daarom wil de dokter even naar je buik kijken. Loop maar met hem mee.’

De dokter staat inmiddels in de kamer achter mij. Hij slaat een paar keer met zijn hand op een bed met zwartleren bekleding.

‘Kom maar.’

Ik loop naar hem toe, stap op een krukje en ga daarna op het bed liggen. Boven mij hangt een lamp die bevestigd is aan de muur waar het bed tegenaan staat. Verder zie ik nog drie dingen hangen, een apparaat dat ik een keer in mijn oren heb gehad, en twee andere instrumenten waarvan ik de werking niet ken. Eentje lijkt op de eerste, maar heeft een andere kop, en de andere lijkt op een klok met een zwarte draad waar een kleine zwarte ballon aan is bevestigd. De dokter ziet mij vol bewondering kijken.

‘Dat zijn mijn instrumenten. Daarmee kan ik mensen helpen.’

Ik knik, maar begrijp niet helemaal wat hij bedoelt.

‘Dan ga ik nu naar je buik kijken. Trek je shirt maar omhoog.’

Ik trek mijn shirt omhoog en kijk naar mijn buik. Afgezien van een wit pluisje in mijn navel zie ik niets bijzonders. Nieuwsgierig naar wat de dokter wél gaat zien, blijf ik naar beneden kijken. Hij legt een koud rond ding op mijn buik, de draad met de vertakking die eraan vast-

zit is bevestigd aan zijn oren. Hij verplaatst het koude schijfje op mijn buik, drumt vervolgens een paar keer met zijn vingers en eindigt het onderzoek door op mijn buik te drukken en te vragen of het pijn doet. Dat doet het niet. Nu niet.

‘Nu mag je je shirt weer naar beneden doen en bij je moeder gaan zitten.’

‘Nou, dat viel mee, toch?’ vult mijn moeder mijn gevoelens in. Ik moet haar gelijk geven.

Door het geluid van de kraan en het wrijven van zijn handen als hij weer gaat zitten, gok ik dat hij zijn handen heeft gewassen. Ik vraag mezelf af waarom, aangezien ik me vanochtend nog gedoucht heb. Kennelijk niet goed genoeg.

De dokter schuift zijn stoel naar voren, schrijft wat dingen op een groene kaart en richt zich afwisselend tot mij en mijn moeder. We kijken nu allebei geboeid.

‘Als ik het verhaal van je moeder zo heb gehoord, samen met het onderzoek naar je buik, dan denk ik dat jij last hebt van onrustige darmen. Dat ontstaat vaak als je spanningen hebt. Sommige mensen krijgen last van hun schouders of rug, jij van je buik.’

Hij pakt van een schap achter hem een pop. Die lijkt op die van het omslag van het grote boek. Hij legt een bruine slang zonder kop voor mij neer.

‘Zie je dit? Dit is een darm, de dikke darm. Daar gaat al je eten doorheen. En daar komt je buikpijn vandaan. Je kunt het vergelijken met een pijpleiding. Als die verstopt zit, moet je er meer vocht in doen om hem weer doorgankelijk te maken.’

‘Dus u bent een soort loodgieter?’ probeer ik het helder voor mezelf te krijgen.

‘Ha ha ha, ja, zo zou je het kunnen zien.’

‘Dus u denkt niet dat er iets anders aan de hand is?’
vraagt mijn moeder.

‘Nee, dat denk ik niet. Het belangrijkste is dat je goed drinkt en voldoende vezels eet. Om het uit te proberen schrijf ik extra vezels voor. Je moet dan één zakje per dag oplossen in water en opdrinken. En we spreken af dat je over een maand weer hier komt om te evalueren of het heeft gewerkt.’

Hij schrijft iets op een kleine, witte blocnote, scheurt het papiertje eraf en overhandigt het aan mijn moeder. Zij is er blij mee, zo te zien. Ik moet het nog maar bezien. Ze staat net als de dokter op en geeft hem een hand. Ik volg hun voorbeeld en volg mijn moeder daarna weer naar de ruimte waar we eerder zaten te wachten.

‘Dat was snel, hè? Viel mee, toch?’

‘Ja, dat viel mee,’ geef ik eerlijk toe.

‘Je moet van de dokter elke dag een drankje innemen waardoor je buikpijn weggaat.’

We pakken onze fietsen en voordat ik wegfiets, kijk ik op een bord dat voor de bungalow staat en me nog niet eerder opgevallen was. De naam van de dokter staat erop met daarachter het woord ‘huisarts’.

‘Wat is een huisarts?’ vraag ik mijn moeder.

‘Dat is een dokter waar we allemaal heen moeten als we ergens last van hebben. Net als jij nu met je buikpijn.’

‘Dat zou ik later ook wel willen doen,’ lach ik mijn moeder toe.

Aan het lijntje

‘Ik wil er een eind aan maken.’

‘Waarom?’

‘Ik heb geen werk meer, mijn kinderen zijn bij me weggehaald en mijn vriend is bij me weggelopen.’

‘Is dat allemaal vandaag gebeurd?’

‘Nee, dit speelt al een tijdje.’

‘En wat is de reden dat u het op dit moment niet meer ziet zitten?’

‘Weet ik niet. De muren komen op me af.’

‘En wat kan ik voor u doen op dit moment?’

‘Weet ik ook niet. Ik heb hier een jerrycan staan met benzine. Die ga ik over mij heen gieten en mezelf in de fik steken! Dan ben ik van alle problemen af!’

‘Hebt u dat wel vaker gedaan?’

‘Nee, maar ik heb er geen zin meer in! Niemand houdt van mij!’

‘Ik denk dat uw kinderen veel van u houden.’

‘Dat kan me niet meer schelen! Ik wil gewoon niet meer! Ik ga het doen, hoor!’

‘Weet u wel hoe pijnlijk het is als u uzelf in brand steekt?’

‘Wat?!’

‘Het is de meest pijnlijke dood die je je kunt voorstellen.’

‘Hoe bedoelt u?’

‘En vaak lukt het niet eens jezelf te verbranden. Je doet het vaak niet goed, en als het wel goed gaat, is de brandweer er meestal zo snel bij dat je nog leeft.’

‘Echt?’

‘Ja. Dus als we morgen afspreken, dan legt u nu de jersey weg en probeert u nog wat te slapen. Ik weet zeker dat er nog oplossingen zijn.’

‘O, eh... ja, dat is goed...’

‘Zullen we dat afspreken?’

‘Is, eh... is goed.’

‘Mooi, dan wens ik u toch nog een fijne nachtrust toe.’

‘Dank u.’

Bedgeheimen

Vijf uur in de ochtend. Het einde van de nachtdienst nadert. De eerste zonnestralen dienen zich al aan.

‘Moe?’ vraagt Egbert, mijn chauffeur voor vannacht.

‘Valt mee,’ gaap ik.

Mijn mobiel gaat over.

‘Nog even geen rust, jongeman,’ lacht Egbert.

Een vrouw van in de veertig ligt ziek in bed. Ze kan niet naar de huisartsenpost komen. De klachten: koorts, kort van adem, hoesten en algehele malaise. Voorgeschiedenis: meerdere longontstekingen, waaronder een met een ziekenhuisopname. Medicatie: geen. Psychisch welbevinden: angst dat ze weer moet worden opgenomen.

Tien minuten later staan we voor een vrijstaand huis; door de witte bakstenen lijkt het wel wat op een ouderwets ziekenhuis. Er mist alleen nog een rood kruis. Een keurig heerschap van midden vijftig doet open. Hij werpt een goedkeurende blik op mijn dokterstas.

‘De huisarts, neem ik aan?’

‘En mijn chauffeur.’

‘Heren, komt u verder. Theodoor Huisman, aangenaam.’

De heer des huizes heeft zich duidelijk voorbereid op onze komst, ook al is het midden in de nacht. Hij is on-

berispelijk gekleed. Overhemd met stijve boord, spencer, kaki broek en spitse bruinlederen schoenen.

Het is al de derde keer in drie jaar tijd dat zijn vrouw longontsteking heeft, vertelt hij. Ze ziet er erg tegenop om weer in het ziekenhuis te moeten worden opgenomen.

We komen aan bij de slaapkamer waar zijn vrouw ziek in bed ligt. Ze heeft het flink te pakken, zie ik meteen. Er staat koortszweet op haar voorhoofd. Haar lippen zijn droog en bedekt met korstjes. Het kost haar zichtbaar moeite om te praten.

‘Fijn dat u er bent. Ik voel me namelijk niet zo lekker. Gaat u zitten, dokter.’

‘Dank u. Mijn naam is Rutger, en dit is Egbert, mijn chauffeur.’

‘Dag, Egbert. Mijn naam is Maria Huisman.’

Egbert blijft stil. Hij heeft kennelijk niets meegekregen van onze conversatie. Vreemd, ik heb hem nog nooit zo afwezig meegemaakt. Maar hij heeft er ook al een flinke nacht op zitten. Ik richt me weer tot mevrouw Huisman, die ondertussen probeert rechtop te gaan zitten. Het gaat met moeite, maar het lukt. Haar nachthemd is klam van het zweet. Het verhaal van de huisartsenpost blijkt te kloppen: mevrouw Huisman heeft al drie dagen hoge koorts, is kort van adem en blijft maar hoesten.

‘Egbert, kun je mij mijn stethoscoop aangeven?’

Geen reactie. Ik kijk hem aan, maar Egbert is totaal op iets anders gefocust. Iets wat zich boven het hoofdeinde van mevrouw Huisman bevindt.

‘Egbert? Stethoscoop? Ik wil graag de longen even beluisteren...’

‘Sorry,’ reageert hij geschrokken, ‘natuurlijk.’

Ik beluister de longen van mevrouw Huisman, alles wijst op een longontsteking, maar ik ben ook nieuwsgierig geworden naar wat Egbert afleidt. Ik probeer zijn blik te volgen, maar kan door de schemer niet zien wat het is.

Dan komt meneer Huisman de kamer binnen. Ik voel me enigszins betrappt en kijk naar Egbert, die zichtbaar moeite heeft zijn lach in te houden. Ik vraag hem maar om de thermometer, de bloeddrukmeter en de zuurstofmeter. Hij doet keurig wat hem wordt gevraagd, al blijft zijn gezicht in de grijsstand staan.

‘En, dokter?’ vraagt mevrouw Huisman als ik haar waarden heb opgenomen.

‘Ik denk inderdaad aan een longontsteking...’

‘Dus toch? Wat een ellende, daar gaan we weer, Theodoor.’

Stilte.

‘Theodoor?’

Merkwaardig genoeg lijkt haar man niet naar haar te luisteren. Ook zijn blik is gericht op datgene wat de aandacht van Egbert trok. Hij begint zenuwachtig heen en weer te schuifelen en probeert iets weg te moffelen wat zich op het plankje boven de echtelijke sponde bevindt.

‘Ja... ja, mijn vrouw is nogal ziek, hè?’ stamelt hij afwezig.

‘Maar ik geloof niet dat ze weer naar het ziekenhuis hoeft.’

‘Ah, dat is fijn.’

‘Met een antibioticakuur moet het over een paar dagen een stuk beter gaan.’

Ik schrijf het recept voor dat door meneer Huisman onmiddellijk uit mijn handen wordt gegrist. Nog voor ik

mijn tas goed en wel weer heb ingepakt, staat hij al buiten de slaapkamer.

‘Dank u wel voor uw komst, heren. De deur vindt u zelf wel, denk ik.’

‘Sterkte, mevrouw Huisman,’ zeg ik snel.

‘Dank u wel, dokter.’

Nog enigszins beduusd door dit abrupte afscheid ruim ik in de auto mijn tas verder in.

‘Egbert, wat was er aan de hand? Heb ik iets gemist?’

‘Heb je die enorme dildo niet gezien die boven het bed stond?’

Blauw

‘Hij denkt dat zijn handen aan het afsterven zijn,’ zegt de assistente.

‘Wat?’ vraag ik.

‘Zijn handen lopen blauw aan.’

‘Sinds wanneer?’

‘Sinds vanmiddag.’

‘Beide handen?’

‘Ja.’

‘Geen pijn?’

‘Dat heb ik niet gevraagd, maar hij en zijn moeder zijn erg ongerust.’

‘Laat hem maar tussendoor komen.’

‘Oké, dan laat ik hem zo snel mogelijk hiernaartoe komen.’

De assistente doet de deur dicht. Winterhanden? schiet er door mijn hoofd. Of misschien het fenomeen van Raynaud, in de volksmond ook wel ‘dode vingers’ genoemd; het gevolg van aanvallen waarbij de bloeddoorstroming naar de handen wordt verminderd. Beide zijn onschuldige aandoeningen, maar je komt er nooit meer van af.

Mijn deur gaat weer open.

‘U moet de moeder van Tom zijn?’

‘Inderdaad.’

Achter haar loopt een tenger gebouwde, lange jongen van een jaar of dertien met gemillimeterd haar. Hij lacht een beetje nerveus.

‘Hallo, dokter.’

Ik kan het niet laten om snel een blik op zijn handen te werpen. Niets vreemds aan, denk ik op het eerste gezicht.

‘Ga zitten. Ik heb begrepen dat je sinds vanmiddag op eens blauwe handen hebt gekregen...’

‘Ja, en ik deed niets bijzonders.’

‘En heb je het al vaker gehad?’

‘Nooit.’

‘Zijn ze pijnlijk?’

‘Ook niet.’

‘Voelen ze doof aan?’

‘Nee.’

Dan zal het wel niets ernstigs zijn, denk ik snel.

‘Dit heeft hij nooit gehad, dokter,’ komt Toms moeder tussenbeide. ‘Ik denk dat er iets met de doorbloeding van zijn handen is.’

‘Laat me je handen eens zien, Tom.’

Hij draait zijn handen om en legt ze omgekeerd op tafel zodat ik zijn handpalmen kan bekijken. Inderdaad, die zien er flink blauw uit. Zijn handen voelen warm aan en ze zijn aan één kant blauw. Ik voel voor de zekerheid aan zijn polsvaten. Daarmee is niets aan de hand. Hoe kan dit?

‘Hier moet ik even over nadenken,’ zeg ik en ik loop peinzend naar de wasbak om mijn eigen handen te wassen. Ik spuit wat vloeibare zeep op mijn handen en was ze met lauw water. Ineens zie ik dat het sop een blauwe kleur

heeft. Ik draai mijn handen om zodat ik mijn handpalmen kan zien. Ik begin te grinniken.

‘Zeg, Tom, heb jij toevallig een nieuwe spijkerbroek aan?’

Collega

Iris is een leuke meid. Bruin haar bij elkaar gedraaid in een knotje, vlotte babbel, sproetjes, en kuiltjes in haar wangen. Zesentwintig jaar is ze, tandarts van beroep. De vorige keer dat ze op mijn spreekuur kwam, heb ik met haar over haar werk gekletst. Ze vertelde me toen dat ze het erg druk had, maar dat ze haar werk erg leuk vond. Ze wilde graag een spiraaltje, en dat heb ik op haar verzoek geplaatst.

Een halfjaar later komt ze weer bij me op het spreekuur omdat ze last heeft van buikpijn.

‘Hé, collega! Dat is lang geleden.’

Met hetzelfde enthousiasme als de vorige keer ploft ze neer op een stoel tegenover mij.

‘Vertel eens. Wat kan ik deze keer voor je doen?’

‘Nou, ik loop al een tijdje met pijn in mijn onderbuik.’

‘En wat is een tijdje?’

‘Zo’n halfjaar, maar nu heb ik er ook last van met werken. Telkens als ik vooroverbuig over mijn patiënten, wordt de buikpijn erger. Afgelopen week heb ik me een dag ziek moeten melden vanwege de pijn. En dat is wel het laatste wat ik wil.’

‘Is het continu?’

‘Ja, continu zeurend aanwezig. Soms straalt het uit naar mijn rug. Ik denk zelf dat het iets met mijn drukke baan te maken heeft.’

‘En waarom denk je dat het daarmee te maken heeft?’

‘Als ik stress heb, krijg ik last van een opgeblazen buik, word ik misselijk.’

‘En dat heb je nu ook?’

‘Het lijkt wel of ik zwanger ben, maar dat kan niet... Ideaal ding, zo’n spiraaltje, trouwens.’

‘Dus als ik het mag samenvatten, denk je zelf dat het door stress komt?’

‘Ja, eigenlijk wel.’

‘Ik zal even naar je buik luisteren.’

Als Iris op de onderzoeksbank heeft plaatsgenomen, trekt ze haar blouse iets omhoog. Het valt me op dat ze de bovenste knopen van haar broek open heeft.

‘Ik heb ze maar losgedaan, want het knelde mijn buik zo af.’

Haar buik ziet er inderdaad merkwaardig bol uit. Het doet mij denken aan een hongerbuik die je wel bij Afrikaanse kinderen ziet.

‘Hoe lang heb je al zo’n bolle buik?’

‘Weet ik niet. Het is heel geleidelijk zo geworden.’

Ik leg mijn stethoscoop op haar buik. Pruttelende geluiden. Niets afwijkends. Dan leg ik mijn linkerhand plat op haar buik en klop met mijn rechtermiddelvinger voorzichtig op mijn linker. Boven in de buik holle geluiden. Maar als ik mijn platte linkerhand verschuif naar haar onderbuik, hoor ik alleen nog maar gedempte geluiden. Haar onderbuik lijkt wel helemaal te zijn gevuld met vocht. Ik

druk er zachtjes op, waarop Iris begint te kreunen. Ik voel iets gek bols, het voelt aan als een kleine, elastische tennisbal.

Op haar gezicht is weinig vrolijkheid meer te bekennen.

‘Gaaf het?’

‘Ja, sorry, dat deed even pijn.’

‘Daar hoeft u geen sorry voor te zeggen, hoor.’

‘Pff. En wat is de diagnose, collega?’

Ik wacht totdat ze overeind is gekomen en haar blouse weer naar beneden heeft getrokken.

‘Er zit een forse zwelling in je buik.’

‘Denk je dat het kwaadaardig is?’

‘Het voelt goedaardig aan. Het is vrij beweeglijk onder mijn handen. Ik denk dat het een cyste is die uitgaat van de eierstokken. Ik ga nu meteen een gynaecoloog voor je bellen.’

Terwijl ik me omdraai om naar de telefoon te lopen, pakt ze me bij mijn rechterarm vast.

‘U hebt me toch niet zwanger gemaakt, dokter?’

Ik schrik even. En daar zijn de kuiltjes in haar wangen weer.

‘Grapje, collega.’

Diezelfde dag krijgt Iris een echo waaruit inderdaad blijkt dat ze een cyste heeft.